

1. FRAMTIDSBILD, MÅL OCH STRATEGIER

*Lekplats vid bostadsområdet
Nya Bruket i Sandviken*

Sandviken 2030 - en framtidsbild

Sandviken växer och utvecklas i snabb takt. Vi blir allt fler människor som ska bo, arbeta, studera och utöva vår fritid i kommunen.

Bostadsplaneringen bygger på att vi är 43 800 invånare 2030.

I översiktsplanen har hänsyn tagits till förväntad befolkningsökning.

Här beskrivs en framtidsbild av Sandvikens Kommun år 2030 utifrån översiktsplanens tre övergripande mål.

Sandvikens Kommun – en kunskaps-intensiv nod för hållbar tillväxt i regionen

År 2030 är Sandvikens Kommun känd för att ta ett stort ansvar för en hållbar utveckling. Sandviken har länge legat i framkant, både nationellt och internationellt, när det gäller utvecklingen av fossiloberoende transporter.

Den elväg som invigdes 2016 – då som den första i sitt slag i världen – är nu utbyggd till att omfatta många högtrafikerade leder och en stor andel av den svenska buss- och lastbilsflottan använder den.

På vägarna rullar tiotusentals privat- och företagsägda vätgasbilar med bränsleceller som utvecklats av Sandvik AB i Sandviken. Det enda utsläppet består av vatten, så rent att det går att dricka. Vätgasmackar finns numera i alla städer och större tätorter

Den goda och effektivt planerade infrastrukturen i Sandviken har bidragit till att skapa ett bra näringslivsklimat och en attraktiv miljö att leva i. Storviks roll som knutpunkt för godstransporter har förstärkts av det logistikcenter som skapats i anslutning till järnvägsområdet.

Nya samverkansformer har framgångsrikt utvecklats mellan kommunen, globala storföretaget Sandvik AB, de många mindre och medelstora företagen, skolorna och den ideella sektorn.

Influenser från olika kulturer och länder tas tacksamt tillvara och bidrar till att skapa kreativa miljöer för arbete och utbildning.

Besöksnäringen har fortsatt att utvecklas med nya trender och verksamheter. Kungsberget har växt från skidort till turistort med besökare året runt. Storsjön, Högbo Bruk, Gysinge Bruk, Kulturcentrum och Göransson Arena utgör tillsammans med nya uppstickare andra viktiga turistnoder.

Sandvik AB och Sandbacka Science Park är sedan länge två viktiga aktörer för innovation, forskning och högre utbildning i regionen.

Mångfalden av attraktiva livsmiljöer, både i staden och på landsbygden, gör det populärt att arbeta och bo i Sandviken.

Sandvikens Kommun – en drivande kraft för en hälsosam livsmiljö

År 2030 har Sandvikens Kommun skapat sig en stark identitet byggd på en hållbart utformad samhällsstruktur.

Sandvikenborna är stolta över sin växande kommun, bryr sig om varandra, känner sig trygga och ges möjlighet att vara delaktiga i samhället.

Sandvikens Kommun hushåller med sina mark- och vattenresurser genom att förtäta befintlig bebyggelse och utveckla strategiska stråk samtidigt som tillgången till goda närmiljöer säkerställs.

Den nya bebyggelsen har i första hand tillkommit genom hållbar förtätning i Sandvikens stad, de fyra serviceorterna Storvik, Järbo, Årsunda och Österfärnebo samt efter stråken till dessa orter och till Gävle. Detta är en inriktning som innebär att samhällsservicen kan användas effektivt.

Sandvikens centrum är nu en i allra högsta grad levande mötesplats där allt fler människor arbetar, upplever, bor och umgås. Centrum utgör den viktiga kärnan i en aktiv stad fylld av liv och rörelse där invånarna känner sig hemma och trygga.

De välmående serviceorterna på landsbygden har viktiga roller som noder för offentlig och kommersiell service samt som mötesplatser.

Sandvikens nyskapande idrotts-, kultur- och friluftsliv bidrar till hög livskvalitet, hälsa och tillväxt.

Aktivitetsytor för spontanidrott och andra mötesformer för olika åldrar är väl planerade och finns där människorna bor.

Sandvikens Kommun – en självklar aktör för en ekologisk hållbar utveckling

År 2030 används all mark i Sandvikens Kommun till det den är bäst lämpad för. Alla beslut som rör mark- och vattenanvändningen är sedan länge grundade på en långsiktigt hållbar utveckling.

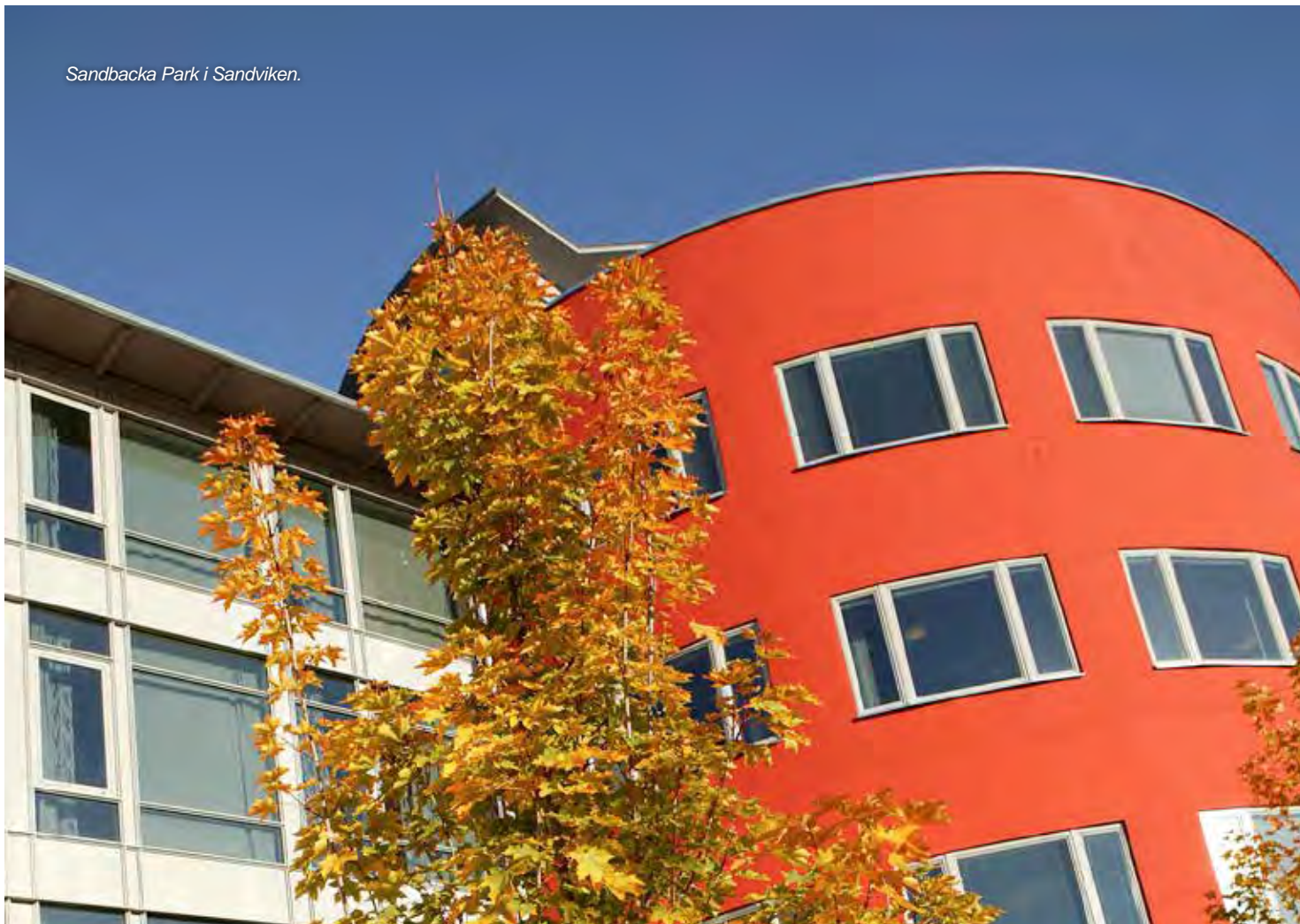
Särskild hänsyn har i planeringen tagits till känsliga kulturmiljöer som Ralph Erskines Gästrike-Hammarby, Gysinge Bruk och stadsdelen med Gamla Bruket, vilka fått stärkt skydd för att kunna sparas som guldkorn till kommande generationer.

Storsjöns starka attraktionskraft som fiske- och fritidsparadis har behållits tack vare ett långsiktigt och ansvarsfullt arbete med att minska belastningen på sjön samt säkra vattenkvaliteten. Särskild hänsyn har vid exploateringar tagits till jordbruksmark av högt värde.

Kollektivtrafiken är nu ett självklart val framför bilen. Det är enkelt för invånarna att ta sig till arbete, studier och fritidsaktiviteter i Sandviken och i regionen. I hela kommunen finns också ett väl utbyggt och ta bort mycket väl och ersätt med flitigt.

Alla Sandvikenbor, oavsett bostadsort i kommunen, har tillgång till bredband av hög kvalitet, något som minskat resandet, förenklat invånarnas vardag och underlättat företagande på landsbygden.

Sandbacka Park i Sandviken.

Mål och strategier

Framtidsbilden av Sandvikens Kommun år 2030 med utblick mot 2050 samt riktningen i Vision 2030 är övergripande målbilder som bland annat bygger på politisk vilja och de faktiska förutsättningar som finns i kommunen.

Översiktsplanen är det dokument som visar hur kommunen vill utvecklas på längre sikt. Dess mål och strategier ska vara vägledande i arbetet. Då omvärlden förändras i snabb takt vill Sandvikens Kommun ha en flexibilitet i översiktsplanen. Strategier och handlingsplaner som är kopplade till den, kommer därför att uppdateras kontinuerligt.

Översiktsplanen har tre övergripande mål:

- Sandvikens Kommun – en kunskapsintensiv nod för hållbar tillväxt i regionen
- Sandvikens Kommun – en drivande kraft för en hälsosam livsmiljö
- Sandvikens Kommun – en självklar aktör för en ekologisk hållbar utveckling

MÅL 1

Sandvikens Kommun – en kunskapsintensiv nod för hållbar tillväxt i regionen

Strategier

Kunskap, forskning och utbildning

Sandvikens Kommun är medveten om företaget Sandvik AB:s centrala roll men också om de små- och medelstora företagens betydelse för kommunens arbetsmarknad och utveckling. I en global ekonomi är näringslivet internationellt och rymmer en rad influenser från olika kulturer och länder.

Sandvikens Kommun vill vara en del av detta genom en professionell, öppen och välkomnande attityd till förändring

och utveckling. Det är viktigt att förhålla sig till, samt arbeta vidare med, intresset för kunskap, forskning och utbildning. Här är kommunala verksamheter som förskola, skola, Kulturcentrum och Vuxenutbildningen i Sandviken viktiga aktörer.

Sandvikens kommun med Sandbacka Science Park i spetsen vill erbjuda kontaktytor och engagera resurser i projekt som exempelvis bränsleceller för vägforsbilar och Elväg E16. Detta för att bidra till att idéer och strategier för en hållbar tillväxt utvecklas.

Besöksnäringen en tillväxtmotor

Besöksnäringen i Sandvikens Kommun omsätter cirka 645 miljoner kronor, ger arbete åt ungefär 600 personer och är därmed en viktig näring. Närheten till upplevelser av olika slag är en styrka och Sandvikens Kommun ska stödja och skapa förutsättningar för våra aktörer inom besöksnäringen att utvecklas enskilt och/eller tillsammans. Näringen är en betydande tillväxtmotor för Sandvikens Kommun och regionen i stort.

Mark, infrastruktur och kommunikationer

Sandvikens Kommuns geografiska läge och infrastruktur – järnvägar, vägar och närhet till Gävle Hamn – skapar en stor utvecklingspotential för både näringsliv och bostadsmarknad. För att koppla samman och utveckla infrastruktur, näringsliv och bostadsmarknad är det av stor betydelse att arbeta med strategiska markområden. Det här är viktigt ur såväl ett lokalt och regionalt som nationellt perspektiv.

Sandvikens Kommun arbetar för goda kommunikationer och variation i utbudet av mark. Kommunen nyttjar också all kompetens och kraft som finns inom kommunens/regionens forskning och kunskap. Allt detta för att vara en attraktiv plats för innovativt och kunskapsintensivt företagande.

Samarbete för hållbar utveckling

För en modern industrikommun som växer är det avgörande att samverkan sker och utvecklas på det lokala planet, men också regionalt och nationellt. Det är viktigt att alla strävar mot målet om ett hållbart samhälle. För ett mer aktivt näringsliv i samhällsbygget krävs att kommunen är öppen för nya samverkansformer mellan näringsliv, kommun och ideell sektor

Sandvikens kommun kan inte ensam ansvara för den fysiska planeringen kring exempelvis kommunikationsstråk, energiförsörjning samt Storsjöns utveckling och kvalitet. Sandvikens översiktsplanering följer därför i innehåll och struktur Gävle kommuns översiktsplanering och förhoppningen är att Sandvikens samtliga grannkommuner på sikt kan få en fysisk planering som harmoniserar med varandra.

Sandviken ska vara en attraktiv plats för hållbar tillväxt. Kommunen vill därför fortsätta att bjuda in medborgare och samhällsaktörer till delaktighet i utvecklingsarbetet. Samarbeten och samverkan är mycket betydelsefullt för att Sandvikens Kommun ska bli en del av en vidgad arbetsmarknadsregion.

MÅL 2

Sandvikens Kommun – en drivande kraft för en hälsosam livsmiljö

Strategier

Varsam förtätning

Översiktsplanen har som utgångspunkt att Sandviken ska växa på ett hållbart sätt. Bebyggelsestrukturen ska främja gång-, cykel- och kollektivtrafiken. Huvudparten av ny bebyggelse ska ligga i anslutning till befintliga orter samt i lägen med bra kollektivtrafik. Huvudparten av ny bebyggelse ska tillkomma i anslutning till befintliga orter och i lägen med bra kollektivtrafik. Orternas olika särarter ska främjas.

För att staden och andra orter ska leva är en förtätning eftersträvarvärd så ska ske på ett sätt så att värdefull grön- samt historiska och identitetsfulla miljöer sparas och utvecklas. Täthet i bebyggelsen ger underlag till offentlig och privat service, kollektivtrafik samt möten människor emellan. Den skapar goda förutsättningar för levande stads- och ortsmiljöer.

Förtätning i Sandvikens stadskärna sker med fördel kring resecentrum. I stad och orter eftersträvas boende för hela livet och olika livsstilar. Sandvikens Kommun ska utvecklas genom ett varsamt och genomtänkt bostadsbyggande.

Möjligt bo kvar hela livet

Strävan är att alla stadsdelar ska innehålla arbetsplatser, service, kultur- och fritidsaktiviteter och olika bostadstyper. I Sandvikens Kommun ska den som vill kunna bo kvar i samma ort eller stadsdel i livets alla skeden.

Bebyggelsen ska vara varierad, så att bostäder med olika upplåtelseform blandas med service och arbetsplatser. Endast verksamheter som är störande ska förläggas på avstånd från bostäder. Områden med blandad bebyggelse ger förutsättningar för platser som är befolkade både dagtid och kvällstid vilket lägger grunden för trygghet och trivsel.

Stärker utbudet

Samhällsinsatser som stärker förutsättningar för boende och verksamheter på landsbygden prioriteras till serviceorterna Storvik, Järbo, Årsunda och Österfärnebo. Som orter med viss service räknas Kungsgården, Gästrike-Hammarby och Åshammar.

Stråktänket är också betydelsefullt för att på ett effektivt sätt använda samhällsservice som exempelvis fritidsanläggningar och därmed stärka utbudet. Gävle kommun och Sandvikens Kommun kan stärkas av varandras utbud och dra nytta av varandras urbaniseringsprocesser.

Växa mot Gävle

Sandvikens Kommun har ambitionen att verka för bebyggelseutveckling i östlig riktning mot Forsbacka och Gävle kommun, vilket möts upp med motsvarande intentioner i Gävle kommuns översiktsplan. En ökad bebyggelse och ett ökat antal människor i området underlättar arbetet med att förbättra och samordna satsningar på teknisk försörjning

samt kommunikationer över kommungränserna. Likaså växer underlaget för att möjliggöra en utbyggnad av servicen i området. Antalet människor som arbetspendlar mellan kommunerna är redan i dag stort. Ökade förutsättningar för bättre kommunikationer är därför positivt för hela området.

Ett aktivt centrum

Arbetet med att förnya Sandvikens centrala delar och därmed få mer liv och rörelse i centrum, har hela tiden lutat sig på idéer och åsikter från kommunens medborgare. Projektet ”Plussa Centrum” har skapat en medborgardialog som även fortsättningsvis är viktig för att göra Sandviken mer attraktivt och aktivt.

För att centrum ska fortsätta utvecklas och stärka sin konkurrenskraft, är ett nära samarbete mellan fastighetsägarna en förutsättning. Kommunen arbetar aktivt med att skapa ett handelskraftigt nätverk mellan fastighetsägare i centrum.

I centrum finns plats för möten.

Socialt hållbara livsmiljöer

Sandvikens Kommun ska sträva efter socialt hållbara livsmiljöer med goda uppväxtvillkor för barn och unga, där möjlighet ges till ett aktivt liv och en stimulerande fritid.

En mångfald av olika livsmiljöer ska eftersträvas både i Sandvikens stad och i kommundelarna.

Bostadsområden ska placeras med närhet till parker, natur-, aktivitets- och idrottsområden eller andra mötesplatser.

Planering av ny bebyggelse ska ge möjlighet för människor med olika bakgrund och sociala förutsättningar att mötas och samverka med varandra.

MÅL 3

Sandvikens Kommun – en självklar aktör för en ekologiskt hållbar utveckling

Strategier

Säkra värdefull natur

Värdefulla naturområden och naturresurser ska säkerställas och utvecklas. Sandvikens Kommun ska spara värdefull natur och en sammanhängande grönstruktur för rekreation och biologisk mångfald. Särskild vikt ska läggas vid att utveckla vår tätortsnära natur och grönska inom orter och städer. Översiktsplanen beaktar särskilt framtidsbehoven av orörd natur samt fritids- och friluftsområden.

Sandvikens Kommun är väl medveten om den betydelse exempelvis Högbo Bruk har för rekreation. Även Storsjön är en plats med stor attraktionskraft för kommunens medborgare och besökare. Vattenkvaliteten och sjöns utveckling är därmed ett viktigt ansvarsområde.

Betydelsefulla naturresurser som vattentäcker och värdefull åkermark ska säkras för framtiden. Jord- och skogsbruksområden ska bevaras för produktion, rekreation och biologisk mångfald.

Vid bostadsbyggande ska hänsyn tas till strandskydd och andra naturvärden. Stor restriktivitet ska alltid gälla vid prövning av lov och tillstånd som berör brukningsvärd jordbruksmark, grusåsar med stora grundvattentillgångar eller där VA-frågorna inte kan ges en långsiktigt hållbar lösning.

Hållbar infrastruktur

Transporter och IT-infrastruktur är två vägar för att nå målområdet ”Tillgängliga miljöer” som identifierats i Region Gävleborgs regionala utvecklingsstrategi ”Nya möjligheter”.

Projektet Elväg E16 bidrar till utvecklingen av hållbara transporter.

Med styrdokument som kommunala översikts- och detaljplaner, bostadsförsörjningsplan och bredbandsstrategi skapar Sandvikens Kommun förutsättningar för socialt och miljömässigt hållbara samhällsstrukturer både på lokal och regional nivå.

Sandvikens Kommun ser tillgång till bredband som en viktig tillväxt- och utvecklingsfråga och kommer att bedriva ett aktivt arbete inom området. Kommunens primära roll är att planera och skapa förutsättningar för att tillgången till snabbt bredband ska öka.

Effektivt kommunikationsnät

Sandvikens Kommun ska vara del i ett effektivt kommunikationsnät där kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik prioriteras. Kommunens invånare ska enkelt kunna ta del av arbets-, kultur- och aktivitetsutbudet i Gävle och andra städer. Därför ska kommunikationerna utvecklas både inom och utanför kommunen. Enkla och snabba kollektiva transporter till Gävle och andra närliggande centralorter är av särskild prioritet.

För att uppnå en större andel resande med kollektivtrafik ska Sandviken satsa på trygga gång- och cykelvägar såväl inom staden och orterna som mellan orter.

Sandvikens kommun med Sandbacka Science Park i spetsen vill fortsätta erbjuda kontaktytor och engagera resurser i projekt som exempelvis bränsleceller för vägasbilar och Elväg E16. Detta för att bidra till att idéer och strategier för hållbar tillväxt kan utvecklas.

Via Gästrikre Återvinnare och Gästrikre Ekogas medverkar Sandvikens Kommun till regionens biogasproduktion.

2. UTGÅNGSPUNKTER OCH UTMANINGAR

Utgångspunkter

Målen och strategierna för översiktsplanen är framtagna med utgångspunkt i att Sandvikens Kommun är del av en region, en nation och en global värld. Delaktigheten betyder att kommunen tar del av och bidrar till arbetet med hållbar utveckling.

- Vid Förenta Nationernas toppmöte 2015 antog världens stats- och regeringschefer 17 globala hållbara utvecklingsmål och Agenda 2030 för hållbar utveckling.
- Fram till år 2030 ska världens länder arbeta mot en hållbar och rättvis framtid.
- Syftet är att uppnå tre övergripande mål: 1. Att utrota extrem fattigdom. 2. Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen. 3. Att lösa klimatkrisen.
- Varje regering beslutar hur de globala målen införlivas i nationella planeringsprocesser, politik och strategier. I Sverige har en delegation arbetat fram en handlingsplan för Sveriges genomförande av Agenda 2030.
- Sverige har också ett nationellt generationsmål, vilket har tydliga paralleller med målen i Agenda 2030.
- Agenda 2030 liksom det svenska generationsmålet och miljö kvalitetsmålen tydliggör att hållbar utveckling är avgörande för vår gemensamma framtid och att alla tre dimensionerna av hållbar utveckling – den ekonomiska, den ekologiska och den sociala – måste samverka. Detta är också vägledande för de övergripande målen med tillhörande strategier för översiktsplanen i Sandvikens Kommun.

Styrdokument

Översiktsplanen visar vilka möjligheter som finns för utveckling av mark- och vattenområden i Sandvikens Kommun. Det finns en rad styrdokument vars mål och riktlinjer påverkar översiktsplanens inriktning och innehåll. Översiktsplanen kommer i sin tur att påverka utformningen av kommande styrdokument som rör utveckling av mark- och vattenområden.

Trender och utmaningar

Det kommunala uppdraget står inför stora förändringar föranlett av bland annat en åldrande befolkning, ett näringsliv som ständigt utvecklas och en allt mer sammankopplad omvärld som påverkar det lokala, regionala och nationella samhället på olika sätt.

Förändringarna sker i dag i snabbare takt än tidigare och påverkar över landsgränser genom exempelvis klimatförändringar och ekonomiska krascher.

Det finns ett antal trender i samhället som förväntas påverka den fysiska och strukturella samhällsutvecklingen. Sandvikens Kommuns gemensamma omvärldsarbete lutar sig bland annat på Sveriges kommuner och landstings framtagna trender som påverkar det kommunala uppdraget fram till 2030. Återkommande i flertalet andra sammanhang är megatrenderna klimatförändring, digitalisering, globalisering, teknikutveckling och individualisering.

Här följer en sammanställning av de utmaningar och möjligheter för kommunen som identifierats. Sammanställningen görs utifrån perspektiven medborgare, hållbar samhällsutveckling, omvärld, ekonomi och medarbetare.

Medborgare

De krav som ställs på välfärden kan förväntas att i framtiden förändras. Detta bland annat på grund av demografiska olikheter över tid samt medborgarnas ökade förväntningar på den kommunala servicens tillgång och kvalitet. I en allt mer identitetsdriven ekonomi blir det också viktigt för kommuner att förhålla sig till de förväntningar som befintliga och presumtiva företag och medborgare har.

Förändrade krav på välfärden

Medborgarna har ökade förväntningar på att kommunal service ska vara flexibel i tid och rum samt anpassningsbar utifrån individuella önskemål. Förstelsen för den enskilde individens del i det gemensamma samhällsbygget upplevs ha förändrats.

Sandvikens Kommun behöver exempelvis beakta att nyanlända kan ha andra förväntningar på välfärden och att de dessutom kan ha svårt att känna igen sig i den svenska byråkratin. Detta kan i sin tur försvåra integrationen. Ökad invandring ställer också nya krav på planering, både vad gäller verksamhet och byggande.

God kvalitet i den kommunala kärnverksamheten uppfattas vara grundläggande för kommunens varumärke. Attraktiva bostadsområden är av betydelse för att behålla och locka medborgare till Sandvikens Kommun. Sandvikens centrum är också betydelsefullt för kommunens identitet.

Ständigt uppkopplade medborgare

Ökad digitalisering uppfattas ge en snabbare och mer tillgänglig service. Därmed följer behovet av en väl fungerande

Medborgarna har ökade förväntningar på att kommunal service ska vara flexibel i tid och rum och anpassningsbar utifrån individuella önskemål.

och utbyggd infrastruktur – något som i sin tur möjliggör en breddning av kommunens geografiska arbetsmarknad. Det går att ha ett fungerande arbetsliv och liv på landsbygden. I dag engagerar sig medborgarna på andra arenor än tidigare för att påverka samhällsfrågor. Sociala medier blir en allt viktigare arena, i synnerhet för ungdomar, och kommunen behöver reflektera över dess närvaro där.

Hållbar samhällsutveckling

Näringslivets aktörer förväntas bli allt mer aktiva i samhällsbygget och mänskliga bedömningar kommer allt mer kompletteras eller ersättas av statistiska och matematiska modeller. Bilpooler och samåkning blir populärare i takt med att mobila och digitala system utvecklas.

Ökad rörlighet

Människor förväntas vara mer rörliga vad gäller boendeort. Detta kan leda till ökad variation i kommuners befolkningsstorlek, vilket är viktigt att ta hänsyn till i samhällsplaneringen.

Tydlig mandatfördelning

För att främja demokratin är det viktigt med en tydlig mandatfördelning mellan kommun och stat. Kommunen ska också behålla rådighet i frågor som ligger nära medborgarna. Fler samarbetsformer och samarbeten med andra samhällsaktörer möjliggör effektivisering liksom nationella riktlinjer för standardisering.

Ny teknik skapar nya behov och krav från både medborgare och medarbetare.

Databaserat beslutsfattande

Det är troligt att det framöver ställs ökade krav på faktabaserade planeringsunderlag för att prioritera och fatta beslut. Det här har också betydelse för vikten av tydliga roller för förtroendevalda och tjänstemän. Mer tillgänglig data kan öka kraven på samordning för att undvika att statistik används på ett sätt som motverkar förståelse för helheten. Det förväntas också bli ökade krav på informationssäkerhet.

Omvärld

Den globala påverkan beror på en alltmer sammankopplad värld där företag och finansiella system är starkt förbundna med varandra över hela världen, teknikberoendet ökar och människor reser på ett sätt som man inte gjort tidigare. Klimatförändringar följer inga nationella gränser och effekterna påverkar det lokala samhället i form av exempelvis förändrade vattennivåer i Östersjön och tilltagande nederbörd vilket medför ökande risk för erosion längs vattendrag, sjöar och kuster, skred och ras samt översvämningar. Det här kan medföra att vattenförsörjningen påverkas.

Fokus på integration

Kommunens arbetsmarknad är kraftigt beroende av arbetsgivaren Sandvik AB som verkar på en global marknad. För att möta globaliseringen, exempelvis gällande klimatfrågan, krävs en beredskap och planering där geografisk och annan data uppfattas vara central.

Det är viktigt att samarbeta regionalt och tänka utifrån arbetsmarknadsregion samt att ha ett globalt perspektiv i frågan om kompetensförsörjning och resursanvändning. Som en konsekvens av flyktingströmmarna till Sverige under de senaste åren har Sandviken hög inflyttning av nyanlända, vilket betyder att fokus bör vara på snabb integration och anpassning av den kommunala servicen, exempelvis att väga in språkkunskapers fördelar vid rekryteringar.

Ekonomi

Varor har blivit billigare och i relation till det blir tjänsterna allt dyrare. Trenden har förstärkts i takt med globaliseringen. Samtidigt finns en utmaning i att gruppen äldre kommer att bli allt större medan den arbetsföra delen av befolkningen minskar.

Slutsatsen är att det finns goda skäl att planera och arbeta med hur äldre ska tas om hand i gränslandet mellan hälso- och sjukvård samt äldreomsorg. Genom ökad teknisk kunskap och ett nära samarbete med brukare och patienter förbättrar ny teknik vardagen för människor samtidigt som resurser kan frigöras.

Medarbetare

Just nu sker ett stort skifte där yngre generationer med delvis andra värderingar tar över. I framtiden förväntas välfärdssektorn stå inför stora rekryteringsbehov. Men om nya generationer inte utbildar sig, inte vill flytta eller inte vill ha de arbeten som de äldre lämnar efter sig, då uppstår ett matchningsproblem.

En utmaning

Ökad rörlighet på arbetsmarknaden kräver mer tid för rekryteringar och introduktionsinsatser samtidigt som den möjliggör mer input till den kommunala organisationen. Att utveckla det processorienterade arbetssättet gör det möjligt för kommunen att bli mindre sårbar vid personal- och organisationsförändringar.

Sandvikens Kommun uppfattas ha en stor utmaning i matchning mellan befintliga jobb och den kompetens arbetskraften har. Här är utbildade nyanlända en särskilt viktig rekryteringsbas.

Befolkning

Befolkningen i Sandvikens Kommun var vid årsskiftet 2017 39 259. Det är den högsta siffran sedan 1994. Befolkningsprognosen pekar mot 43 800 invånare år 2030. Det skulle i så fall vara i nivå med toppåren kring 1970. Därefter följde en långvarig nedgång där antalet invånare bottnade på 36 700 år 2005. Sedan dess har tätorten Sandviken växt, mellan 2006 och 2016 med hela 2500 personer. Landsbygden utanför kommunens olika tätorter har samma invånarantal nu som för tio år sedan, medan flera av de mindre tätorterna minskat. Sammanlagt minskade befolkningen utanför Sandviken med 350 personer.

Invandringen bidrar till Sandvikens starka befolknings-tillväxt efter år 2012. Eftersom det huvudsakligen är yngre människor som invandrat har medelåldern hos befolkningen minskat. I Sandvikens tätort från 43,3 år till 42,2 år. I resten av kommunen har medelåldern tvärtom ökat från 45,7 år till 46 år under samma period. I jämförelse med resten av länet är det bara Gävle som har lägre genomsnittsålder. Könstilldelningen är tämligen konstant över åren. I jämförelse med 1994 har andelen kvinnor 20 – 40 år ökat något.

I Sandviken föds ett par barn mer per 100 kvinnor än riksgenomsnittet och förstföderskan är något år yngre än i riket. Samtidigt är den återstående medellivslängden kortare, för män 78,5 år och för kvinnor 83,1 år, jämfört med rikets 80 respektive 83,7 år. Medellivslängden för män hör till de lägre kommunsiffrorna i Sverige.

I likhet med de flesta kommuner utanför storstadsområdena är Sandviken beroende av inflyttning för att fortsätta växa. Befolkningsprognosen pekar mot att det kommer vara så fram till 2030.

Invånarnas behov av samhällsservice brukar ibland sammanfattas i begreppet demografisk försörjningskvot. Det är ett mått på hur många unga (0-19 år) och äldre (65+) det går på 100 personer i förvärsaktiv ålder 20 – 64 år. 2017 är kvoten 85, fram till 2030 kommer den att öka till 93. Det är framförallt de unga och gruppen 80+ som ökar. Antalet mellan 65 och 79 år ligger på ungefär samma nivå. De allra äldsta (90+) ökar med närmare 100 personer.

Demografin bjuder på ett par utmaningar. Det handlar om att få äldre att bli friskare samtidigt som de yngre ska ha möjlighet att skaffa sig en bostad.

Utmaningen är inte bara att ha råd att erbjuda en god samhällsservice utan också att kunna attrahera personal. Gruppen 20 – 64 år ökar men längre utbildningstider, tid för integrationsinsatser och matchningssvårigheter mellan utbildning och efterfrågan skapar högre konkurrens om arbetskraften. Det gör befolkningsutvecklingen kostnadsdrivande för både offentlig sektor och näringsliv.

BEFOLKNINGSPROGNOS FÖR SANDVIKENS KOMMUN

Ålder (år)	2016	2020	2025	2030
0-19	8 649	9 550	10 390	10 880
20-64	21 161	21 790	22 480	22 770
65-79	6 925	7 050	6 820	6 740
80-89	1 850	2 070	2 650	2 990
90-	364	370	370	460
SUMMA	38 949	40 840	42 710	43 840

Källa: kommunens prognos 2017.

Förvärvsfrekvensen varierar mellan olika delar av kommunen. Sandvikens tätort har en lägre förvärvsfrekvens än de mindre tätorterna Storvik och Järbo.

FÖRVÄRVSFREKVENSEN ÅR 2015, KÖNSUPPDELAD FÖR 20-64 ÅR

	MÄN	KVINNOR
Sandvikens tätort	73 %	70 %
Storvik	82 %	76 %
Järbo	84 %	79 %
Sandvikens Kommun	76,4 %	72,8 %
Riket	79,0 %	76,8 %

Klimatförändringar

Inledning

Högre temperaturer, extremväder och höjda vattennivåer påverkar oss. De globala havsnivåerna fortsätter att stiga och istäcket i Arktis smälter. Årsmedeltemperaturen kan komma att öka med 1-5 grader fram till år 2100. Ett varmare klimat gör att mer vattenånga kan existera i luften vilket i sin tur gör att nederbördsmängderna ökar.

Vi människor påverkar klimatet och det är vi som kan göra något åt det. Medelsvensken släpper i dag ut 10 ton koldioxid per år om vi också räknar in de varor och tjänster som vi importerar. För att vi ska få ett långsiktigt hållbart samhälle och skapa ett utrymme för befolkningen i fattiga länder behöver våra koldioxidutsläpp begränsas till 1-2 ton per person och år. Hur klimatet fortsätter att utvecklas beror på om vi minskar eller ökar användningen av fossila bränslen, d.v.s. om vi lyckas begränsa ökningen av växthusgaser i atmosfären.

För att minska utsläpp av klimatpåverkande ämnen samt stimulera en lägre energiförbrukning bör den energi som används produceras på ett långsiktigt hållbart sätt. Detta kan den fysiska planeringen möjliggöra genom t.ex. uppförande av fler vindkraftverk, mer solenergi och fjärrvärmeanläggningar med energi från förnybara energikällor.

Om vi inte agerar kraftfullt och minskar våra klimatpåverkande utsläpp till en klimatneutral nivå så kommer vår livskvalitet att hotas. Sandvikens Kommun behöver agera kraftfullt mot klimatförändringarna.

Förändrade medeltemperaturer

Temperaturen i Gävleborgs län beräknas öka med 3-5 grader till slutet av seklet. En varmare atmosfär innebär högre avdunstning och snabbare cirkulation vilket ger mer nederbörd. Årsmedelnederbörden ökar med 20-30 procent, allra mest under vintern. Den kraftiga nederbörden ökar också maximal dygnsnederbörd med 15-20 procent. Dessutom ökar årstillrinningen med uppemot 10 procent vid mitten av seklet. Generellt minskar antalet dagar med snö medan antalet dagar med låg markfuktighet ökar mot slutet av seklet. (Framtidsklimat i Gävleborgs län – enligt RCP-scenarier, SMHI klimatologi Nr 36, 2015)

Klimatförändringarnas konsekvenser för orter och delområden inom kommunen

Jädraån

Befintlig bebyggelse i Svibacka och Östanbyn samt mark intill Sandbacka Science Park-området befaras ligga inom områden utsatta för översvämningsrisker.

Ottnaren och Ältebosjön

Vissa platser kan vara utsatta för översvämningsrisk. Försiktighet måste iakttas vid bygglovsprövning. För Ottnaren, som delvis ligger i Hofors kommun, bör kommunerna samråda om lägsta nivå för byggande.

Dalälven

Stora delar av Dalälvsområdet inom kommunen är utsatt för översvämningsrisker. En liten del av bebyggelsen påverkas dock av riskerna, varför en noggrannare utredning inte är nödvändig, förutom den som redan gjorts vid Gysinge Bruk.

Längs de drygt femton nedersta milen av Dalälven sträcker sig en levande landsbygd med Färnebofjärdens nationalpark och dess vatten-, fiske-, djur- och naturupplevelser. Området berör utkanter av fyra landskap och fyra län där älven är den faktor som förenar området naturgeografiskt, kulturellt och historiskt. Området är en glesbygd som består av byar och små samhällen med som mest cirka 2 000

invånare. Historiskt har många av orterna inne i området haft en stor betydelse även för omkringliggande större samhällen. Jord- och skogsbruk har även i dag en stark ställning i området vilket ledet till öppna landskap omgivna av löv- och barrskogar. Utvecklingen av boende, turism och näringsliv är viktig för detta område.

I Gysinge och Österfärnebo finns stora mängder översvämningsmygg vilket skapar problem för människor och djur att kunna vistas utomhus. Problemet får även negativa konsekvenser för näringslivet som turistnäringen och lantbruksnäringen.

Översvämningsmyggor ökar sin produktion av larver beroende på översvämningsarnas antal och omfattning. Antal myggor var som högst år 2000. Bekämpning av myggorna med VectoBac G började år 2002. Bekämpning har sedan dess utförts i området under de år som området varit översvämmat. Det finns även några enstaka torrare år utan vår- och sommaröversvämmingar då ingen bekämpning av översvämningsmyggor har behövts.

Hur klimatförändringarna påverkar myggantalet i Gysinge/ Österfärnebo är svårt att förutspå och viktigt att följa upp.

Framtida konsekvenser globalt och lokalt

Livsmedelsförsörjningen drabbas med konsekvensen att utbudet i affärerna förändras. Begränsad tillgång av varor gör att valmöjligheterna minskar och priserna ökar. Ett hushålls möjlighet att fylla sitt livsmedelsbehov är beroende av den tillgång på livsmedel som finns, det pris livsmedlet uppbringar och hushållets inkomst.

Klimatförändringarna kan orsaka konflikter på grund av t.ex. markförstörelse, brist på färskvatten samt ökat befolkningsstryck. Det föreligger även en stor risk att klimatförändringarna och dess effekter kommer ta stora resurser i anspråk, då på bekostnad av andra viktiga samhällsstrukturer.

I Sandviken kan ett ökat befolkningsstryck uppstå när klimatflyktingar kommer från delar av världen där klimatförändringarnas påverkan varit större än här och därmed skapat konflikter som följd av brist på livsmedel och rent vatten.

De varmare vintrarna med färre antal dagar snö ger förändrade villkor för vintersport såsom utförsäknings, längdskidåkning och utomhusbandy vid isbanor på skolorna. Det är inte bara kommunens invånare som ställs inför förändringar utan också hela turistnäringen i t.ex. Kungsberget och Högbo.

Klimatförändringarna riskerar att skapa en grogrund för ökad global terrorism. Det har visat sig att över hälften av de väpnade konflikter vi har i dag har ett samband med de förhållanden som uppstår vid klimatproblemen i världen.

Globala och regionala mål och riktlinjer

Världens ledare har förbundit sig till 17 Globala Mål för att uppnå tre fantastiska saker under de kommande femton åren. Att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen samt att lösa klimatkrisen. (www.globalamalen.se)

FN:s hållbarhetsmål, Agenda 2030, som ersätter millenniemålen samt miljö och utveckling består nu av tre sinsemellan lika viktiga perspektiv: socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. Flera av målen är stöd i den fysiska planeringen.

Länsstyrelsen Gävleborg beslutade år 2011 om en vision för klimat och energi samt nya mål. Visionen är att Gävleborgs län ska vara klimatneutralt genom att minska utsläppen av växthusgaser, effektivisera energianvändningen och satsa på förnybar energi.

Åtgärder för minskad klimatpåverkan

För att nå den utsläppsnivå som krävs för att minska klimatpåverkan (1-2 ton per person och år) behöver Sandvikens Kommun ta fram en tydlig strategi och plan för hur det praktiskt ska gå till.

För att minska klimatpåverkan krävs bland annat investeringar i infrastruktur och teknik. Därmed ges förutsättningar för invånare och företag att kunna sänka utsläppsnivån per person.

Klimatanpassning

Hur det framtida klimatet kommer att påverka vårt samhälle är behäftat med stor osäkerhet. Att planera och anpassa samhället för att hantera kända och okända, nuvarande och framtida klimatutmaningar är en prioriterad fråga. Anpassning till klimatförändringar är ett kontinuerligt arbete. Sandvikens Kommun ska arbeta in klimatanpassning i strategiska dokument som exempelvis risk- och sårbarhetsanalys samt VA-plan.

